

[English](#) | [Русский](#) | [Мали Мисионар \(1934-1938\)](#)

Владика Николај Велимировић

КИТАЈСКИ МУЧЕНИЦИ

1. ЗЛОЧИН ЕВРОПЕ У КИТАЈУ

Било је времена кад је Европа себе рачунала најкултурнијом земљом на свету. То није било давно. То је било крајем деветнаестог века, пре једног непуног човечјег века. У то време Европа је држала под својом влашћу све народе на кугли земаљској, изузев три четири. Међу ове слободне неевропске народе рачунао се и кинески народ. Но као негда премудри цар Соломон што се није могао одржати на висини, на коју га је милост Божја уздигла, него је пао у прашину и поклонио се идолима, тако ни Европа. На вртоглавој висини, на коју се она била уздигла Божјим допуштењем, да би била светлост и заштити свих осталих мањих и слабијих народа, Европа се понела ветровима охолости, и пала је. Пала је у прашину, њеном руком натопљену крвљу осталих Божјих народа, браће своје. И још се није дигла. И Бог зна, да ли ће се икада дићи. 1897 године узбунио је Европу немачки цар Вилхелм (који сада живи као изгнаник и сужањ у туђој земљи) ускликом "Жута опасност!" То јест: Кинези су опасни по европске народе; дакле Кинезе треба притеснити, поробити и тако учинити безопасним! И на усклик тада моћног цара одазвала се сва Европа. И настало је једно страшно притешњавање, поробљавање и пљачкање кинеске земље и кинеског народа. Руке белих људи зацрвенеле су се од крви њихове жуте браће. И недужна крв Кинеза завапила је ка Створитељу свих људи, као оно у прве дане људске историје, кад је крв Авељова завапила к Богу против Каина братоубице. И рече Бог Каину: шта учини? Глас крви брата твојега вапије са земље к мени.

2. БОКСЕРСКИ УСТАНАК

Но и Кинези су људи од крви и меса. При том и некрштени, без благе науке Спаситељеве. 1900 године једна група Кинеза дигла се на устанак против Европљана на њиховој земљи, које су они називали "бели ђаволи". Ти усташе назвати су боксери, отуда и њихов устанак остао је у успомени под именом боксерски устанак. Боксери су почели убијати Европљане, као уљезе, пљачкаше и таране. Њима је било мрско све што је европско, па и вера коју су им европски апостоли доносили. Мржња према белим људима била је у исто време и мржња према хришћанима. Отуда се гњев боксера окренуо и против својих хришћана, тј. против крштених Кинеза. И у том крвавом боксерском бунту погине неколико стотина само православних Кинеза, који се рачунају као хришћански мученици за веру, или - како би Срби рекли - за крст часни. Страдање и погибију тих кинеских мученика, ето, ми смо и предузели да опишемо у овој свесци "Малог Мисионара".

3. ШТА ПРИЧА ОЧЕВИДАЦ

У то време постојала је, а и данас постоји, Руска Духовна Православна Мисија у Пекингу, престоници Китајског царства. Началник те Руске Мисије

био је архимандрит Инокентије, доцније митрополит. Као очевидац он је овако описао те крваве догађаје:

Главни дан мученичке смрти православних Кинеза у Пекингу био је 11 јуна 1900 године. Још уочи тога дана биле су по свима улицама излепљене објаве, којима су се позивали незнабошци да побију хришћане. Уз то се грозило смрћу сваком оном ко би се усудио да их сакрије. У ноћ између 10 и 11, потом између 11 и 12 јуна боксери су се појавили са запаљеним лучевима по целом граду Пекингу; стали су нападати на домове хришћана, хватати јадне хришћане, мучити их, и приморавати да се одрекну Христа. Од страха пред мукама и смрћу многи су се и одrekli од хришћанске вере и принели су кад пред идолима. Али други нису се устрашили од мука него су јуначки исповедили своју веру у Христа. Судба њихова била је страшна. Једнима су распорили трбухе; другима су одсекли главе; треће су спалили у кућама. Лов на хришћане и њихово уништење продужавало се и у остале дане докле год је трајао бунт. Сагоревши многе куће хришћанске, боксери су изводили хришћане за зидове градске, доводили их пред храмове са кумирима. Ту су их стављали на испит, а потом спаљивали живе на ломачи.

4. ЈУНАЦИ НА МУКАМА

- Према сведоџби самих незнабожаца, који су својим очима видели, неки од православних Кинеза пошли су у смрт са изумљујућим јунаштвом. Тако: ПАВЛЕ ВАН, вероучитељ, умро је у мукама са молитвом на устима. ИЈА ВЕН, учитељица у мисијској школи, била је два пута стављана на муке. Први пут боксери су је исекли по целом телу и као мртву затрпали земљом. Но она се поврати и дође к себи. Чувши њено јечање стражар је узме и пренесе у свој шатор. Но кад дођу боксери и виде је живу, они је исеку тако да је умрла. Оба пута за време мучења Ија Вен је одважно, гласно и радосно исказала своју веру у Христа Спаситеља пред својим мучитељима. ИВАН ЦЗИ, дечак од 8 година, син убијеног кинеског свештеника. Њега су боксери непоштедно израђавили и нагрдили. Шаке су му биле отсечене, и ране су му се виделе на прсима. Кад су га мучитељи питали, да ли га боли, мали Христов јунак Иван одговори са осмехом: "За Христа није тешко страдати!" Онда га злотвори опет дохвате, па му одсеку главу, а труп му сажегу на ломачи.

5. ЖИТИЈЕ МУЧЕНИКА ЦЗИ-ЧУНА

Овај православни мученик родио се 1855 године. Крштен је још у детињству, а кад му је било 10 година он је постављен за учитеља. У 25 години рукоположен је за свештеника од Николаја епископа Јапанског. Руси су га звали Митрофаном. Још у детињству Цзи-Чун лишио се свога доброг оца који га је много волео, и који га је дао у старање и васпитање његовој баби Катарини. Мати му се звала Марина и била је учитељица у некој женској школи. Ондашњи началник руске мисије архимандрит руски Пападије обратио је нарочиту пажњу младом Цзи-Чуну и дао га је једном истакнутом учитељу Лун Јуану с тим, да га овај спрема за свештенички чин. Цзи-Чун је био смернога карактера, веома пажљив, обазрив и ћутљив; био је повучен и мирољубив. Кадгод се догодило да га за нешто карају или оптужују, он се није старао да себе оправдава. Никако није желео да прими свештенички чин. Отказивао се од тога непрестано говорећи: "малоспособни и малодушни човек - како би се смео усудити да прими тако велики чин?" Но принуђаван од началника мисије и убеђиван од стране свога учитеља, Цзи-Чун, из свете

послушности која мора да влада у светој цркви Христовој, најзад се поклони вољи својих старијих, мада је предосећао да њему као свештенику предстоји мучна судба и мученички крај. Као свештеник Цзи Чун био је главни помоћник архимандриту Флавијану при преводу богослужбених и духовних књига на кинески језик. Петнаест година служио је он тако Богу и народу своме. При том трпео је много увреда од своје околине, но он се на то није обзирао. У време боксерског бунта 1 јуна 1900 год. (по кинеском календару 17 дана 5. месеца) буду зграде Руске Мисије спаљене од бунтовника. Многи хришћани избегавши пожар склоне се у дом оца Цзи-Чуна. Међу овима били су чак неки који нису волели овог Божјег човека, али милостиви Цзи-Чун примио је њих и није их истерао из свог дома. Видећи неке уплашене и поколебане, Цзи-Чун их је крепио и храбрио именом Христовим. Сваки дан он је излазио из куће и ходио да види спаљену цркву, и да се на пепелишту њеном помоли Богу.

Јуна 10. око 10 сати увече јурну боксери на кућу Цзи-Чуна и опколе је. У кући је тада било око 70 хришћана. Неки од њих успеју да се пробију и побегну, а они који су били слабији са женама и децом остану. Наравно, остане и отац Цзи-Чун. Он се није ни крио. Седео је у дворишту свога дома, и ту је дочекао боксере. Ови незнабошци знајући да је он свештеник нарочито су били кивни на њ. Зато одмах јурну с голим ножевима и избоду га по грудима. Смртно рањен свештеник падне под једну смокву, и ту преда Богу душу. Потом јурну незнабошци у кућу и побију и све отале хришћане који су се ту затекли. Године 1903, у време мира у Китајском царству, подигнут је у Пекингу Храм Мученика. У тај храм пренето је и тело свештенмученика Цзи-Чуна и заједно са телима осталих кинеских мученика погребено под олтаром. А на месту где је Цзи-Чун погинуо постављен је велики крст. Сваке године у дан кинеских мученика, а то је 10 јуни (по правом календару), после службе у храму, иде литија до оног крста и тамо се врши свечан помен. Тако је славно окончао свој земни век овај непоколебљиви војник Христов и преселио се у Царство небеско. Из онога света јављао се Цзи-Чун осталим његовим сународницима кад су били мучени и као њихов ангел утешитељ храбрио их и тешио их указујући им на венце славе.

6. МУЧЕНИШТВО ЈЕДНЕ ПОРОДИЦЕ

Свештеник Цзи-Чун имао је жену Татијану, из фамилије Ли, и три сина: Исаију, Сергија и Јована. Исаије је имао жену Марију. Сви су они пострадали у то време за Христа; остао је у животу само средњи син Сергије, који је сад протојереј.

ТАТИЈАНА је имала 44 године. Оне страшне ноћи 10 јуна она се некако спасла, али је сутрадан ухвате боксери. Ухвате Татијану и још 18 Кинеза хришћана, свега 19 душа, па их изведу из града кроз капију звану Ан-Дин-Мин и доведу до боксерског стана званог Сиао Ин Фан. Ту одсеку главу и Татијани и осталима. На том месту налази се сада православни Дом Убогих, звани "Троугаоник".

ИСАИЈА је био стар 23 године. Служио је у артиљерији. 7 јуна боксери га ухвате. Знајући га раније као хришћанина, они му одсеку главу на главној улици код капије Пин-Це-Мин.

ЈОВАН је имао само 8 година. Оне ноћи кад му је убијен отац, свештеник Цзи-Чун, боксери су ухватили малог Јована, па му одерали леђа и одсекли нос, уши и прсте на ногама. Његова стрина Марија спасе га некако од смрти и сакрије у нужник. Сутрадан нађу га где седи без обуће и одеће на вратима, па га упитају, да ли га боли. Малишан одговори: "не боли ме ништа". Сила Христова утољавала је бол. Улична дечурлија смејала му се и викала: "Ер-мао-цза!" Ова кинеска реч значи: слуга ђавола. Тако су незнабожни Кинези називали хришћане. На то издевање одговарао је мали Јован: "Ја верујем у правога Бога и нисам Ер-мао-цза". Кад је заискао воде, они му нису дали.

Протасије Чан и Иродион Сиу, тада још некрштени, посведочили су, како су видели то дете са љутим ранама на леђима и ногама. Ране су му биле с прста дубоке, но он није осећао болова. Кад су га боксери поново ухватили, Јован је мирно и без страха пошао куда су га повели, "као јагње на заклање". Виде га уз пут неки старац, па му се сажали и рече: "Шта је криво дете. Његови су родитељи криви што су га учинили слугом ђавола". Други му се ругали како рамље. Но Јован на све то није обраћао пажње као ни његове убице, боксери. који су га водили на губилиште.

МАРИЈА, супруга Исаијина и снаха свештеника Цзи-Чуна, имала је 19 година. На два дана пред погром, она дође у кућу свога свекра, желећи да умре у његовој близини. Кад су боксери 10 јуна опколили дом свештеников, Марија се сва дала на то, да храбро и присебно помогне другима да се спасу. Она их је изводила из куће и подржавала да се успну на зид и пребаце. У том боксери и војници разбију врата и уђу унутра. Тада Марија храбро стане пред њих и почне их страшно изобличавати због убијања толиких људи без икаквог суда и суђења. Нападаци су стајали као окамењени и нису се усудили убити Марију. Но после су је ранили у руку и просекли јој ногу. Њен девер Сергије три пута је покушавао да је наговори, да се удаљи и избегне смрт, али му је јуначка Марија одговарала: "Ја сам рођена овде код цркве Пресвете Богородице, овде хоћу и да умрем!" И остала је ту. Доцније су наишли ту боксери и умртвили блажену Марију.

Ето тако су пострадали и мученички венац примили ови кинески православни хришћани. Њихова храброст у признању Христа за Бога и Господа пред незнабошцима и њихова смрт за Христа, без страха и колебања, подсећа нас на древне хришћанске исповеднике и мученике у земљама које су ближе нама.

7. АЛБАЗИНЦИ

Међу мученицима, пострадалим за Господа Исуса Христа, били су у великом броју Албазинци. То су потомци оних славних Албазинаца, који су још у 1685 години донели светлост Христове православне вере у Пекинг, престоницу Китаја. Не може сваки бити Христов мученик. То је дато само онима који имају особиту љубав према живом Господу своме. То је нарочито одликовање од Христа, да неко умре мученичком смрћу као што је Он умро. Због велике љубави и преданости старих Албазинаца Господ је наградио њихове потомке мученичким венцем. Албазинци су једно монголско племе на југу руског Сибира, које је још у 17 веку примило веру православну.

Албазинец КУЈ ЛИНГ и ХАЈ ЦИУАН са братом својим ВИТОМ, и Албазинка АНА ЖУИ, са многим другим Албазинцима, храбро су пошли у смрт не бојећи се оних који убијају тело а душу не могу убити (Мат. 10, 2). Најпре су били мучени а потом на разне начине убијени од незнабожаца. Необично су узбудљиви призори били, кад су ови дивни мученици на коленима молили се Богу да опрости њиховим мучитељима док су ови оштрили сабље да их посеку. Призори на почетку 20. столећа усред незнабожног Китаја истоветни су са оним из првих дана после Христа у Јерусалиму.

8. УПОКОЈ, ГОСПОДЕ

Кржаве 1900 године била је православна црквена општина у Пекингу малена. Она се састојала свега из хиљаду, православних Кинеза.

Приликом гоњења и мучења од стране боксера неки су се од њих уплашили и отпали од праве вере, па принели жртве идолима. Али 300 њих је пострадао.

Заиста ово је био велики губитак за тако малену општину. Без мало трећина. Но благословен је такав губитак. То није губитак него добитак. Јер они који пострадају за Христа, постају моћнији на небу него што су били на земљи.

Они имају велику смелост, да просе од Бога што год хоће за своје сроднике и сународнике у земаљској цркви. И Бог им испуњава прошења и молбе. Молитвама кинеских мученика може се слободно приписати узраст и распрострањење православне цркве у Китају после 1900 године. Место једног храма, данас у Китају има много православних храмова. И место једног архимандрита као началника Мисије у Пекингу, данас постоје три православна архијереја на китајској земљи. Има Кинеза православних свештеника, и ђакон, и учитеља, и мисионара. Има и неколико црквених болница и домова за сиротињу и школа. И тако благодарећи крви кинеских мученика Христова вера шири се и напредује у царству жутих људи. И у Китају као и на свима другим странама показала се истинитост оних речи: "Крв мученика - семе цркве". А ми помолимо се Свевишњем за нашу једноверну браћу кинеске мученике: Упокој, Господе, слуге Твоје! И узвикнимо: Слава онима које је Христос прославио! Слава православним кинеским мученицима на век века! Амин.

9. ШТА ЗНАМО О КИНЕЗИМА

Мало знамо.

Знамо да их има око 400 милиона. Дакле више него свих европских народа са Русијом укупно узето.

Кинези су већином земљорадници. Познати су као најбољи баштовани у свету. Намножени и стешњени веома у својој земљи, они су били принуђени да употребе превелики труд и вештину, да с малог парчета земље истерају што већи плод. После Светског Рата упутила се једна пољопривредна мисија из Америке у Китај, да научи Кинезе "рационалном" обрађивању земље. На челу те мисије био је један чувени професор пољопривредне науке. Кад су се вратили у Америку, тај учени професор изјавио је, да они "нису имали шта да науче Кинезе, али да су много научили од Кинеза".

Осим тога, Кинези се баве трговином и разноврсним занатима. Највећи су им градови: Пекинг, Нанкинг, Шангај и Кантон.

Хране се највише пиринчем а пију чај.

Царство китајско је веома старо. По рачуну самих Кинеза њихово је царство постојало на 2000 година пре Христа. Са северне стране Китај је ограђен једним необично дебелим и високим зидом, са кулама и стражарама за војнике. По предању тај зид је зидао Чин-Ши-Хванг, 200 година пре Христово рођења. Иако је и пре њега постојало царство и било царева, њега Кинези називају својим првим царем, зато што је он успео да разједињена племена уједини и да завлада уједињеним Китајем. Велики зид на северу он је сазидао ради одбране земље од дивљих Татара. Кажу, сазидао га је за десет година. Зид је дуг преко 2000 километара. И заиста тај зид је послужио Кинезима врло добро, да кроз многе векове живе у миру. Још им је тај зид помогао да одрже свој карактер и своје обичаје од страних примеса до најновијег времена.

10. ШТА СУ КИНЕЗИ ПРОНАШЛИ?

Изузев праве вере, коју ми као хришћани имамо, може се рећи, да су Кинези цивилизованији народ од Европејаца. По њиховом предању, цивилизација је њихова била развијена на 2000 година пре Христа. Њихова књижевност датира се од 1500 година пре Христа. Два столећа пре рођења Господа кинеска царска библиотека садржавала је 2705 књига. Научна "теорија релативитета", о којој се у Европи почело говорити тек пре 10 година, била је у Китају позната на 330 година пре Христа. Ту теорију објавио је философ Чванг-Тцу.

Пре Европејаца Кинези су пронашли кола с точковима, точак лончарски, компас за лађе и музичке ноте. Све ове проналаске Кинези приписују једном

свом великом цару који је живео на две и по хиљаде година пре хришћанског времена. Кинези су измислили и окарину.

Од воћа и биља из Китаја су пренесени у Европу: бресква, мандарине и чај. Кинези су први изумели хартију и штамп. Они су први почели употребљавати папирни новац. Док је у Европи први пронашао штамп Јохан Гутенберг (+ 1468), дотле су Кинези имали штампаних књига на 500 година раније. Први сеизмоскоп (справа за одређивање земљотреса) пронађен је 132 године после Христа од кинеског астронома Чанг-Хенга.

Грнчарија је код Кинеза дошла до таквог савршенства као нигде иначе у свету. Најбољи порцулан израђује се у Китају.

Китај је још отаџбина и свиле. По предању, прва Кинескиња која је почела неговати свилене бубе и с њих скидати свилу била је царица Схи-Линг, на 2000 година пре Христа. Она је смислила и први разбој за ткање свиле.

11. КИНЕСКА МУДРОСТ

"Кинези су имали много својих мудрих људи, од којих се за највеће сматрају: Конфуциус, Лао-Тзе и Менциус. Њихова мудрост не садржи никакву божанску истину, него се сва односи на владање људи, на управљање државом и на чување традиција. При том постоји и опширна, усмена мудрост народна, стечена из искуства. Навешћемо овде неколико кинеских изрека:

"Војска се спрема хиљаду дана, да би се употребила једног дана. Човек никад не путује тако дуго као кад је сувише уверен да зна пут.

Човек који нема осмех на лицу, нека не отвара дућан.

Ако се бојиш да се не превариш, питај за цену у три дућана.

Видети једну ствар једанпут више вреди него читати о њој хиљаду пута.

Срећа и несрећа стоји пред свачијим вратима; до човека стоји коју ће позвати унутра.

Лакше је наћи хиљаду војника него једног војсковођу.

У седамнаестој години човек је као свећа на ветру.

Два пута промисли и опет не говори.

Лако је отворити дућан, тешко држати га отворена.

У сложеној кући срећа расте сама од себе.

Ако и добијеш парницу, изгубићеш новац.

Ако сумњаш у човека, не узимај га у радњу; ако си га узео, не сумњај у њега.

Невешт ковач свађа се са чекићем.

Умрети од глади то није велика несрећа; изгубити поштење - велика је несрећа.

Можеш се учити до старости, и опет ће остати много ненаучено.

Ако имаш два хлеба, продај један и купи љиљан (толико су Кинези љубитељи цвећа).

Боље учини милостињу комшилуку него да идеш далеко на поклоњење идолу".

12. КИНЕСКА ВЕРОВАЊА

Човека обузима туга кад помисли, да је кинески народ незнабожан и идолопоклонички. Један тако даровит народ, са тако великом културом и великом животном мудрошћу не зна ништа о једноме живоме Богу. Овај случај с Кинезима потпуно је убедљив доказ, да један народ ни са највишом културом не може сам доћи до познања праве истине, док му се истина с неба не јави. Све што се од земље могло научити, Кинези су научили

одлично, али од земље се нису могли научити небеским тајнама. Њихови мудраци познали су готово до савршенства многе тајне природе, али нису могли скинути завесу са небеса и познати тајне небеске.

Вера Кинеза састоји се из мађија, идола и спиритизма. Сем разних легендарних божанстава, мушких и женских, људских и животињских, они обожавају и многе претке своје. Сваки Кинез држи у својој кући или авлији кипове, од дрвета или камена, својих умрлих предака. Пред њима кади и пали свеће (од хартије). Кинези верују да дух сваког човека живи и после његове смрти. Наравно, у сравњењу са тупавим материјалистима европским који одричу постојање духа и душе, таква вера Кинеза могла би се сматрати правилном. Но та правилност простире се само на врло краткој линији, а после долазе заблуде.

На име: духови умрлих људи вечно су ту на земљи, и немају другог места ван земље где би живели. Они обитавају свуда: у домовима, у ваздуху, у стењу и дрвећу, у рекама и планинама. Ти духови су обично немирни и злобни, па их треба непрестано умилостивљавати жртвама. Очигледно, да то што Кинези сматрају духовима својих предака ништа друго нису него маскирани демони. Такав је случај и са спиритизмом.

Како су разна веровања код Кинеза, тако су код њих и разне науке о владању. Три су најпознатије науке о владању, и то: једна Конфуцијева, друга Лао-Тзеа, и трећа Будина. Но има и безброј варијаната. Главно су Конфуцијанизам, па Таоизам, па Будизам. Но осим тога у Китају живи и велики број муслимана.

13. ХРИШЋАНСТВО У КИТАЈУ

Нешто пре 700 година била је прилика да сви Кинези као један приме веру хришћанску. У то време владао је китајским царством цар Кублај кан. Њега је посетио био један племенити Венецијанац, Марко Поло, знаменити светски путник. Марко Поло необично се допао цару Кублају, и овај га је често призивао у свој двор и с њим разговарао као пријатељ са пријатељем. Кад је цар упитао Марка Пола о вери европских народа, Марко је са великим уsrђем и знањем изложио цару откривену науку Господа Христа. После дужих разговора и после дугих размишљања цар је изјавио своме госту, да је он вољан да прими веру Христову са целим својим народом. Обрадован том царевом изјавом Поло каже цару, да су зато потребни свештеници, и да је он готов ради те велике ствари вратити се дома и издејствовати где треба, да се пошаљу у Китај хришћански свештеници. Тако се он растане са царем и поврати у Венецију и у Рим. Али ту је доживео неочекивано разочарење. Кад је он почео причати о Китају као једном великом царству, већем од целе Европе и многољуднијем од Европе, о жутим људима и њиховим вештинама, о животињама и биљкама, непознатим у Европи, - сви су га почели исмевати и називати га лажовом. Његови најближи пријатељи сматрали су га полуделим. И тако овај велики човек умре у највећем огорчењу, презрен и одбачен од свију.

Пре Марка Пола у Китају је проповедано Јеванђеље, но углавном међу простим народом. По предању, прву Благу Вест о Сину Божјем донели су у Китај такозвани томиста, то јест хришћани из Индије, где је проповедао апостол Тома. Но проповед томиста није се показала успешна. Нешто успешније, но не много, прошли су несторијанци, јеретици хришћански, који су као изгнаници из Византијског царства, пошли на Далеки Исток, и допрли до жутог царства.

Да је Марко Поло успео да за живота Кублај кана одведе хришћанске свештенике, на сву прилику да би цео китајски народ тада био крштен. Али ваљда промислу Божјем хтело се, да то дело одложи. Римокатоличка црква је после слала неке своје мисионаре у Китај, међу овима и језуите.

Најчувенији њихов мисионар био је Ксавије. Но својом међусобном свађом

језуити саблазне Кинезе, те их ови једне побију а друге протерају. После римских мисионара дошли су у Китај протестантски мисионари из Енглеске и Америке. Најзад се јавила и мисија православна, руска, с којом смо раније упознали читаоце.

14. ПРОДАВАЦ БЕОГРАДСКИХ НОВИНА КИНЕСКИ ВЛАДИКА

У Китају сада се броји између 20 и 30 хиљада православних Кинеза. Кад би сви православни Кинези живели у једноме граду, тај град би био колико наш Прилеп. Руска мисија тамо има сада три епископа, и то: преосвећеног Виктора у Пекигу, Јувеналија у Тианцину и Јована у Шангају. Садањи владика Шангајски, Јован, свршио је правне науке у Русији. У време безбожничке револуције он је са својим родитељима пребегао у Србију. Његов отац Борис, негда вођ дворјанства, остао је у Београду у први мах без средстава и занимања. Мајка о. Јована, Глафира Стефановић Севастијановић, порекла је српског, од Срба негда пресељених у Русију. Да би исхранио себе и своје родитеље Јован се примио за продавца београдских новина. И с тим занимањем свршио је богословски факултет у Београду 1925. год. Потом је постављен за наставника гимназије у Великој Кикинди. Затим се замонашио у манастиру Миљкову. Замонашен је од знаменитог духовника архимандрита Амвросија. Рукоположио га + архиепископ Чељабински Гаврил. За тим је дошао за наставника Богословије у Битољу 1927. год. Ту је служио до 1934. године, када је изабран за епископа Шангајског, и посвећен друге недеље по Духовима у руској цркви Свете Тројице у Београду. Спомен о оцу ЈОВАНУ остао је неизгладљив у срцима свих православних Битољчана а особито богослова. Док је био у Битољу, он је светлио као звезда својим примером. Чак ни толика удаљеност од Битоља није могла смањити сјај те звезде. У цркви Св. Благовештења где је о. Јован две године служио из дана у дан, име његово помиње се на богослужењима као и у разговорима. Његове су молитве помагале, његова љубав очаравала, његов аскетизам изазивао дивљење. Ето, таквога мужа изабрао је Господ и упутио у кинеско царство, да буде Његов јеванђелист и лученосац. Сви му желимо здравље и многолетство.

КИТАЈ, КИТАЈ

— песма младих Кинеза —

Велика је земља наша,
Од Тибета па до мора,
Пуна башти и испаша,
Пловних река, зелен-гора.
Китај, Китај, наш Китај,
Земља дивна као рај!
Велики су цари наши,
Од славнога Хуанг-ти,
И мудраци и зидари
К'о Чин-Ши-Хванг и Конфуци.
Китај, Китај, наш Китај,
Земља дивна као рај!

Но ево нам сада Христа
Који носи кључе неба
Нек' се Китај Њим заблиста
И насити Живог Хлеба.
Тад ће Китај, наш Китај,
Бити прави Божји рај.

Син Истока, Цар всељене,
 На Западу распет с нова,
 У китајске жури стене,
 На Истоку тражи крова.
 Китај, Китај, наш Китај,
 С Христом биће прави рај.
 Христос вечни, Цар небеса,
 Сад Истоку Царство нуди,
 Прво зове род Кинеза,
 Приђите Му, жути људи!
 Китај, Китај, наш Китај,
 С Христом биће прави рај!

КИТАЈСКО ПРАВОСЛАВНО БРАТСТВО У ШАНГАЈУ

Ово братство састоји се из многих чланова, Кинеза и Руса. Под мудрим руководством свога Архијереја, Њ. Пр. Владике Јована, ово братство добро напредује.

Ми ћемо навести овде имена неколико чланова Кинеза и њихова занимања, да би читаоци "Малог Мисионара" видели, какви људи у Китају примају Православље, и да би њихова имена држали у молитвеној успомени: Никола Ли, свештеник; Андреј Јуј, адвокат; Илија Чан, адвокат; Илија Вен, свештеник; Петар Чан, царински чиновник; Др. Виктор Чиен, лекар; Мелетије Ши, трговац; Амвросије Јуј, драгоман; Иван Ло, преводилац са страних језика; Тока Ма, учитељ страних језика.

МОЛИТВА ЗА КИНЕСКИ НАРОД

Свевидећи Боже, Сунце над Сунцима, видело над виделима, који својим погледом обухваташ сва створења на небу и на земљи; који једини знаш број ангелских војски, као и мрави у прашини, тица у ваздуху и риба у води - излиј милост Твоју на народ кинески, најмногољуднији народ Твој на земљи, молимо Ти се.

Господе, Ти си дао народу кинеском велику животну мудрост, да зна земљу обделавати, трговину поштено водити, власти се покоравати, родитеље поштовати, кућу своју уређивати и волети ред и поредак у свему.

Но та мудрост води човека само до гроба, који је мало удаљен од колевке сваког смртног. Недостаје народу кинеском она вечна Мудрост Твоја, Господе, која се оваплотила на земљи у Сину Твом јединородном, која преноси душу преко гроба и уводи је у царство небеско.

Створитељу благи, безгранична Љубави, зар Твоја љубав може имати границу према многим милионима Твога великог кинеског народа? Не и никако. Него си Ти својим чудесним промислом одредио време у које ће китајски народ прићи и поклонити се крсту Христовом и примити у себе крв Христову пречисту и силу Духа Твог Светог.

Ускори то време, Многомилостиви. Помози мисионаре крста и васкрсења у земљи кинеској. Отвори врата благодати Твоје за Китај насупрот гресима нашим. Да би и земља жутих људи забрујала песмом и усклицима из безбројних људских грла: Рождество Твоје Христe Боже наш и Христос воскрес из мртвих! Тројице Пресвета, нека би тако било по молитвама свих апостола и јеванђелиста. Нека би тако било. Амин.